K.MARAŞ

46

Yüzölçümü: 14.327 km2
Nüfusu: 738.032.
İlçeler: Afşin, Andırın, Elbistan, Göksun, Pazarcık, Türkoğlu.
Köy sayısı: 506.
Doktor sayısı: 132
Hastane yatak sayısı: 360.
Okur-yazar oranı: % 67.
Otomatik telefon kodu: Yok.

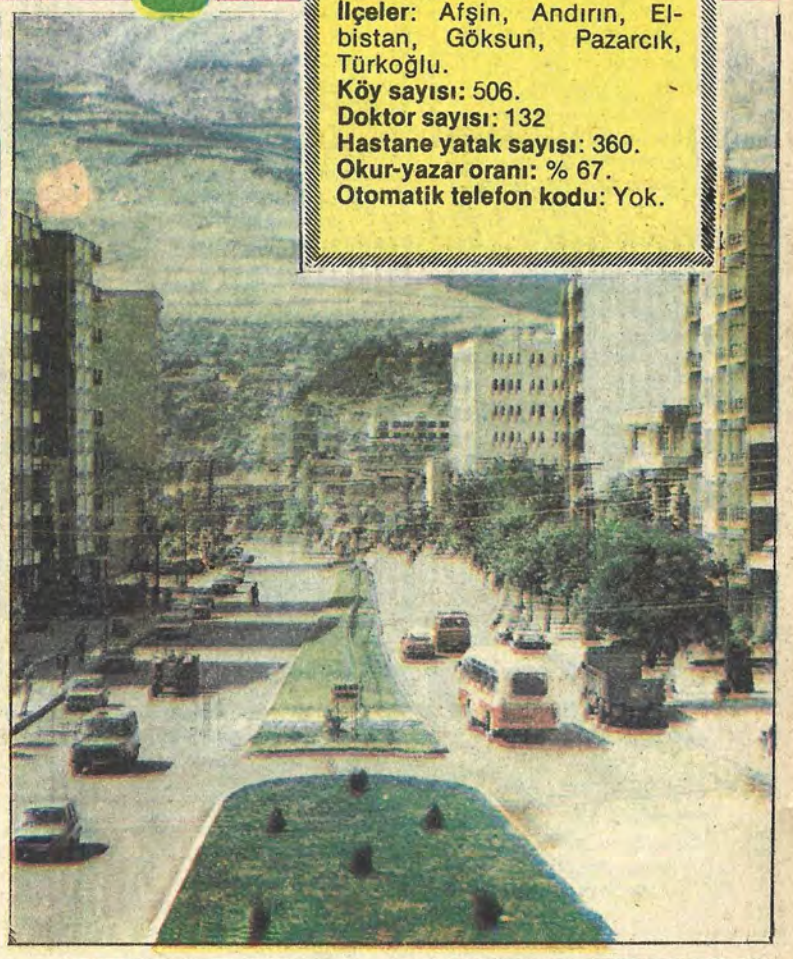

İstiklâl madalyalı tek ilimiz: Kahramanmaraş...

Her yıl 12 Şubat günü Kahramanmaraş'ta resmî törenler düzenlenir. 12 Şubat günü Kahramanmaraş'ın kurtuluş günüdür. Ve 1925 yılından bugüne, her 12 Şubat günü Kahramanmaraş'ın sokaklarında dalgalanan Türk bayrağının üzerinde bir de İstiklâl Madalyası takılıdır... Kahramanmaraş, "İstiklâl Madalyalı" tek ilimizdir...

Kurtuluş Savaşı'nda kadını, erkeği, yaşlısı, genci, topu, tüfeği ile gösterdiği inanılmaz mücadele, 1925 yılında Meclis gündemine gelmiş ve çıkartılan bir kanunla Maraş iline bir İstiklâl Madalyası verilmesi kararlaştırılmıştır... Maraş, 1972 yılında bir daha meclis gündemlerinde yer almış, bu kez de çıkartılan bir özel kanun ile "kahraman"lık payesi verilmiş ve adı Kahramanmaraş olarak değiştirilmiştir.

Kahramanmaraş'ın tarihi savaşlarla, savaşlarda halkının gösterdiği kahramanlıklarla doludur. Halkı mücadeleciliğinin yanı sıra, geleneksel el sanatlarındaki becerisi, çalışkanlığı ile tanınır.

Anadolu'nun çeltik deposu, biber tarlası olarakda tanımlanan toprakları hele Elbistan ovasında son derece sulak ve verimlidir. Sırma işlemeleri, yöresel el işleri ve hele dondurmasıyla bugün Türkiye'nin hemen her köşesinde kendinden söz ettirir Kahramanmaraş...

Adı nereden geliyor

Bugün Kahramanmaraş ilimizin bulunduğu topraklarda ilk kentin Hititler devrinde, ünlü kumandan Maraj tarafından kurulduğu ve bu ünlü kumandanın adını taşıdığı bilinir. Bu kent, yüzyıllar boyunca bu ünlü kumandanın adıyla anıldı. Yöre, Arapların eline geçtikten sonra bu ad da Arapların dilinde "Mar'aş" şeklini aldı. Türk egemenliğinin ilk yıllarında ise Türkler bu kente Maraş dediler. Kurtuluş Savaşı'nda büyük kahramanlıklar gösteren bu yöre halkının hizmeti karşısında Maraş, bir kanunla Kahramanmaraş adını aldı.

İklimi

Denizden yüksekliği ortalama 700 metre olarak kabul edilen Kahramanmaraş, yaz aylarında çok sıcaktır. Kışları ise sert ve soğuktur. Kara iklimi egemendir. Yazları hava kurak olup, sıcaklık 30 derece civarındadır.

Temmuz-ağustosta 40 derece bile görülür. Yaz aylarında geceleri çıkan meltem, havayı biraz serinletir ve gece rahat geçer. Yılın 150-160 günü tamamı açık ve güneşli, 50-60 günü kapalı ve yağışlıdır. Geri kalan günlerse parçalı bulutludur.

Nasıl Gidilir

İstanbul'dan her gün kalkan posta treni ve haftada üç gün kalkan Toros Ekspresi ile gidilebilir. Genellikle yolcular karayolunu seçerler. Uluslararası (E-39) asfaltı üzerinde olan bu kente her yöreden otobüs bulunur.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Politik Kimliği

1950

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %88.5

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	39.045	39.3
DP	52.823	53.2
Bağımsızlar	26.121	7.5

1954

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %90.0

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	43.501	36.6
CMP	3.781	55.3
DP	65.777	55.3
HP	5.498	4.6
Bağımsızlar	1.210	0.3

1957

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %71.9

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	49.252	45.2
CMP	13.922	12.8
DP	45.890	42.1

1961

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %77.1

Partiler	Aldığı oy	%
AP	65.069	52.1
CHP	48.694	39.0
CKMP	7.514	5.9
YTP	2.456	1.9
Bağımsızlar	1.453	1.1

1965

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %66.7

Partiler	Aldığı oy	%
AP	55.640	48.2
CHP	27.609	23.9
MP	11.329	9.8
TİP	2.284	2.0
YTP	4.099	3.5
Bağımsızlar	14.570	12.6

1969

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: 63.1

Partiler	Aldığı oy	%
AP	38.419	32.0
CHP	21.126	17.6
CGP	4.734	4.0
MP	5.946	5.0
MHP	1.469	1.2
TBP	7.478	6.2
TİP	2.230	1.9
YTP	289	0.2
Bağımsızlar	38.319	31.9

1973

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %70.9

Partiler	Aldığı oy	%
AP	27.774	17.9
CHP	51.043	32.9
CGP	3.133	2.0
DP	16.776	10.8
MHP	8.669	5.6
MSP	41.454	26.7
TBP	2.825	1.8
Bağımsızlar	3.432	2.3

1977

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %74.0

Partiler	Aldığı oy	%
AP	57.250	26.5
CHP	74.283	34.4
CGP	1.657	0.8
DP	5.397	2.5
MHP	33.470	15.5
MSP	33.772	15.6

Kahramanmaraş Anayasa halk oylaması sonuçları:

YIL: 1961

Kabul	Red
%51	%49

YIL: 1982

Kabul	Red
%93.2	6.8

K. MARAŞ VALİSİ: «CELÂL GÜVENÇ

KAHRAMANMARAŞ tarih öncesi çağlarda kurulmuş eski bir şehir olmanın yanı sıra konumunun özelliği itibariyle de birçok egemenliklere sahne olmuş, Hititler, Asurlar, Makedonyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Araplar ve Selçuklular arasında el değiştirmiş, Osmanlı İmparatorluğu'na Yavuz Sultan Selim zamanında katılmış önemli bir merkezdir. Cumhuriyetle beraber de il hüviyetini kazanmıştır. İl hudutları içinden Bağdat Yolu'nun (İpek Yolu'nun) geçmesi tarihî önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Gerçekten Kahramanmaraş yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından büyük bir zenginliğe sahiptir. Yer altı madenlerinden bugün bilinmeyenlerin ortaya çıkması ve arkeolojik kazıların yapılması gelecekte bu zenginliği daha büyük boyutlarda ortaya koyacaktır.

Kaldı ki, Afşin-Elbistan yöresinde halen çıkartılma çalışmaları süratle sürdürülen linyit yatakları 3.5 milyar ton rezervi ile ülkemizin en zengin linyit havzasıdır. Ayrıca toprak ve su potansiyelinin yüksek olması. Kahramanmaraş'ın tarımda hamle yapmasına olanak hazırladığı gibi yapılmakta ve yapılacak olan barajları, modern tarımda ilin daha büyük mesafeler alacağının da işaretini taşımaktadır.

Ceyhan Nehri'nin kolu Aksu çayı üzerindeki Kartalkaya Barajı, Maraş ve Pazarcık ovalarının sulanmasını sağladı ve ile pamuk tarımını getirdiği gibi, Ceyhan Nehri üzerinde yapımı sürdürülen Menzelet Barajı, sulanabilen toprak miktarını yükseltecek ve ayrıca 120 Megavat (120 bin kilovat) elektrik de üretecektir. Bu barajı Kandil, Karakuz, Adatepe, Sır barajlarının yapımı takip edecektir.

Tarımın yanı sıra Kahramanmaraş, sanayide de büyük bir atılıma hazırlanmaktadır. Afşin-Elbistan Termik Santral inşaatı hızla devam etmektedir. Yurdumuzun en büyük yatırımı olan bu santralda halen 10 bin işçi çalışmaktadır.

Böylece sanayiin belkemiği olan elektrik, il içinde birçok sanayi kuruluşu da teşvik edecektir.

İlde mevcut küçük sanayi kuruluşlarının yanı sıra ceviz oymacılığı, sim-sırma el işleri, bakırcılık ve kuyumculuk gittikçe önem kazanmakta, ata yadigarı olan bu sanatlar yurt çapında ilgi görmektedir. Türkiye'de ilk defa kurulan ve 1982 Mart'ında faaliyete geçen Kahramanmaraş Sosyal Dayanışma Vakfı, bugün 67 milyon TL. nakdi varlığa ve ayrıca 200 milyon TL.'sine varan taşınmaz mal varlığına sahip bulunmaktadır. Bu vakıf, yaptığı diğer yardımlardan başka, bu yıl yüksek öğrenim gören 50 öğrenciye burs da vermiştir.

Ulaşım eksikliği nedeniyle uzun bir süre kapalı ekonomi sistemi içinde yaşayan Kahramanmaraş, demiryolu şebekesine katılmak ve muntazam karayollarına kavuşmakla ekonomik bir reform yapmış. Gerek şehrin görünümü gerekse ticarî yapı itibariyle önemli gelişmeler kaydetmiştir. Öyle ki bugün artık ihracata dönük çalışmalara başlamıştır. Yakın bir gelecekte il merkezinde gümrük teşkilâtının faaliyete geçmesi kaçınılmaz olacaktır.

Kahramanmaraş, doğal güzelliği, tarihî zenginliği, sıcak su kaplıcaları ve şifalı suları ile iç turizme de kucak açmış bulunmaktadır. Özellikle yaz aylarında Zeytin Ihlası ve Ekinözü (Celâ) içmeleri turistleri dahi cezbeden birer merkez haline gelmektedir. Bu tesislerin günün ihtiyaçlarına cevap verecek mükemmeliyete eriştirilmesi çalışmaları hızla sürmektedir. Ayrıca Döngel Mağraları ve Eshab-ül-Kehf (Yedi Uyurlar) turizm açısından gittikçe önem kazanmakta, Döngel'de her yaz izcilik kampları açılmaktadır.

Kahramanmaraş, Kurtuluş Savaşı'nda ilk defa mücadele bayrağını açmakla kendi kendini kurtaran şehir olmuş, böylece birlik ve beraberlik ruhunun en güzel örneğini vermiştir. Bu, Maraş'a yıllar sonra Kahramanlık ünvanını getirmekle beraber, ülkemizde tek Madalyalı şehir olmak şerefini de nasip etmiştir. Gazi M. Kemal imzası ile verilen Kırmızı Şeritli İstiklâl Madalyası, her yıl Kurtuluş Bayramı'nda Ay-Yıldızlı bayrağımızla kucaklaşmaktadır.

Kahramanmaraş, Kurtuluş Bayramı'nın yanı sıra her yıl, kendisine Kahramanlık unvanının verildiği günü ve Madalyanın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce verilmesinin kararlaştırıldığı günü müstesna bir sevinç ve gururla 1981 yılından itibaren kutlamaya başlamış, özellikle 5 Nisan'ı Kardeşlik ve Madalya günü olarak kutlamakla, birlik ve beraberliğin ne kadar engin bir hazine değerinde olduğunu yaşamakta ve yaşatmakta olduğunu göstermiştir.

Kahramanmaraş ili bazı yerleşim ünitelerinin kolaylıkla elde ettiği şeyler ya çok geç ele geçirmiş veya hâlâ ele geçirememiş olmanın üzüntüsünü yaşamıştır. Bugün her Kahramanmaraşlı bir fakülte veya yüksek öğrenim kurumuna sahip olabilmenin özlemini çekmektedir. Buna sahip olmanın getirdiği her türlü ortam ve kaynak ilde esasen ve fazlasıyla mevcuttur. Bu arzunun gerçekleşmesi, sadece bir idealin gerçekleşmesi demek olmayacak, aynı zamanda bir hakkın teslimi anlamını da taşıyacaktır. Çünkü konu, her yönüyle ele alındığında görülmektedir ki Kahramanmaraş, böyle bir kuruma sahip olmaya cidden layıktır.

K. MARAŞ BELEDİYE BAŞKANI: İSA KALKAN

12 Eylül 1980 tarihinden sonra şanlı ordumuzun sağladığı barış ve huzur ortamı içinde, serî olarak çok kısa zaman aralıkları ile neticeleri alınmak üzere hazırlanan programlar çerçevesinde çözüm bekleyen yığınla sorunların halli için çalışma yarışına girilmiştir.

Her şeyden önce şehrin sürekli olarak temiz tutulması için gerekli olan çalışma düzeni sağlanmıştır. Çöplerin çöp bidonlarında toplanması zorunluluğu yanında prensip olarak gece-gündüz cumartesi - pazar tatili ve bayram demeden sürekli bir şekilde belediyemiz temizlik ekiplerince çöplerin kaldırılması ve imha yerlerine sevkinin yapılması öngörülmüş ve buna göre çalışma sistemi kurulmuştur.

12 Eylül'den sonra kaçak yapılaşma ve gelişmeyi önlemekle birlikte bu yerleşim yerlerine ulaşımı sağlamak için diğer devlet kuruluşlarından sağlanan destekle tüm ham yollara stabilize çekilmiştir.

1981 yılı başında şehrin yeni imar planının, bütün olarak tasdik edilmesi temin edilmiştir.

Tasdik edilen imar planı çerçevesinde dört yıllık imar programı hazırlanarak imar uygulamalarına süratle başlanmıştır. Şehrin girişlerinde ve içinde birçok ana ve tali yolların genişletilmesi, düzenlenmesi ve bunun paralelinde kavşak, meydanların ve otoparkların yapılması sağlanmıştır. Altı kavşakta sinyalizasyon tesis edilmiştir. Bu çalışmaların neticesinde, düzenlenen yeni imar planına göre 1995 yılında 545.000 nüfuslu olması planlanan büyük Kahramanmaraş şehrinin imajı daha işin başında iken çizilmiştir.

1973 yılından itibaren inşaatı devam eden küçük sanayi sitesinin ele alınamamış elektrik şebekesinin yapımı 1981 yılında başlatılarak ikmal edilmiş ve 12.9.1981 tarihinde hizmete açılmıştır. İkmal edilen 569 işyerine tüm işletmelerin nakli sağlanarak şehrin içinde yıllarca süregelen birçok problem çözümlenmiştir.

K.S.S. ve taşınma ile birlikte yeni imar planı doğrultusunda özel yöntemlerle çok kısa zamanda yeni haller bölgesinde tesis edilen toplam 151 adet işletme yerine şehrin içindeki tüm oduncu - kömürcü, biriketçi, mozaik ve mermer işletme sahiplerinin nakli sağlanmıştır.

İmar planı çerçevesinde yapımı öngörülen fuarın özel projesi 1981 yılında düzenlenmiş ve tasdik edilmiştir.

635.000 M2 alanı içeren "Kahramanmaraş Tarım, Sanayi ve El Sanatları Fuarı" projesinde şehrin ihtiyacı olan sosyal, kültürel, ekonomik, sportif, turistik, rekreatif amaçlı tesislerin yapımı öngörülmüştür. Bu projeye göre 1981 yılında 200.000 M2 lik alanı kamulaştırılarak bu kesimdeki tesislerin inşaatına başlanarak 45 gün gibi çok kısa bir zamanda toplam 10.000 M2'lik kapalı alanı kapsayan 141 adet kapalı teşhir yerleri, prefabrik yapı elemanları ile tesis edilmiş ve yıllarca özlemi duyulan "Kahramanmaraş 1. Tarım-Sanayi ve El Sanatları Fuarı" 5.10.1981 tarihinde bir ay süreyle halkımızın hizmetine açılmıştı. Bu kesimdeki inşaat çalışmaları devam etmiş ve tüm eksik işler ikmal edilerek 1982 yılında 20.9.1982 - 20.10.1982 tarihleri arasında "Kahramanmaraş 2. Tarım-Sanayi ve El Sanatları Fuarı" halkımız ve ülkemiz hizmetinde açık tutulmuştur. Bundan böyle hava şartları nedeniyle fuarın 1-30 Eylül tarihleri arasında hizmete açık tutulması kararlaştırılmıştır. Bu alan içinde özel olarak projesi hazırlanan 60.000 M2 alanı içeren, belediyemizce 1981 yılında Atatürk'ün 100. doğum yılı nedeniyle kalıcı tesis olarak inşa edilen ve 12.9.1981 tarihinde hizmete açılan "Atatürk Parkı ve Tesisleri" sürekli olarak halkımızın hizmetine açık tutulmaktadır. Fuar ve Atatürk Parkı'nda yapılan işlerin ikinci keşfi 200.000.000 TL'dir.

Kısa ve orta vadede şehrin su ihtiyacı mevcut tabii kaynaklardan ve açılan ile açılacak sondaj kuyularından temin edilen ve edilecek sularla karşılanması planlanmıştır. Uzun vadede ise şehir içme, kullanma ve endüstri suyu temini Menzelet Barajı'ndan sağlanması öngörülmüş ve bu yönde proje çalışmaları yapılmaktadır.

Aşırı fiyat artışı isteklerini önlemek için çeşitli tedbirler alınmış ve alınmaktadır. 1981 yılında bu amaçla haftanın altı gününde rotasyon şeklinde açık tutulan altı önemli merkezde semt pazarları düzenlenmiş ve modern bir et tanzim satış mağazası açılmıştır. 1982 yılında ise ikinci modern et tanzim satış mağazası da halkımızın hizmetine açılmıştır. Odun fiyatlarını belli bir seviyede tutmak için sürekli bir şekilde odun tanzim satışları yapılmaktadır.

Toplu taşıma hizmetlerini en iyi bir şekilde yapabilmek için 1981 yılında 15 üdet yeni MAN otobüsü satın alınarak halkımızın hizmetine sunulmuştur.

Yine tasdikli imar planı çerçevesinde 1981 yılında 35.000 nüfuslu yerleşim yerini içeren 1.200.000 M2'lik alanda yer alan beş no'lu gecekondu önleme bölgesinin özel projesi ve maketi hazırlanmıştır. Bu imar planı araziye aplike edilerek ada ve parsel betonları yerine konmuş ve yolları ham olarak açılmıştır. Dört kooperatife yer tahsisleri yapılarak rölefe ve tapu işlerin ikmaline çalışılmaktadır. 1983 yılında bu kesimde, şehirde ilk defa planlı bir yerleşim yerinin temelleriatılması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

İtfaiye ekipleri şehirde herhangi bir yangın olayına bir dakika içinde müdahale edecek şekilde teçhiz edilmiş ve görev yapması sağlanmıştır.

İLÇELERİNİ TANIYALIM

MERKEZ

Nüfusu 178.557 olan merkez ilçede köyler nüfusu ise, 115.159'dur. İlçenin 121 köyü ve bir belediyesi vardır. İlçenin başlıca ekonomik gelirini tarım, çeltik, un sanayi ile dokumacılık oluşturur.

AFŞİN

Toplam nüfusu 84199 olan Afşin ilçesi merkez nüfusu 20.084 olarak belirlenmiştir. 56 köyü ve 8 belediyesi vardır.

ANDIRIN

Merkez nüfusu 5.932, toplam nüfusu 43.254'dür. 50 köyü ve 2 belediyesi vardır.

ELBİSTAN

Merkez nüfusu 35.457, toplam nüfusu 124.842'dir. 101 köyü ve 4 belediyesi vardır.

GÖKSUN

Merkez nüfusu 12.864, toplam nüfusu 54.059'dur. 52 köyü ve bir belediyesi vardır.

PAZARCIK

Merkez nüfusu 20.015, toplam nüfusu ise, 89.157'dir. 91 köyü ve 3 belediyesi vardır.

TÜRKOĞLU

Merkez nüfusu 8.493, toplam nüfusu ise, 48.205'dir. 34 köyü ve 2 belediyesi vardır.

Önemli kişiler

SÜTÇÜ İMAM (Hacı İmam) —(1874-?)-Maraş'ta sütçülük yapar, dükkânın karşısındaki camide de imamet görevi görürdü. Mütarekeden sonra İngilizlerin, ardından da Fransızların Maraş'ı işgali sırasında, Fransızlarla birlikte kente gelen Ermeni askerlerinin bir gün dükkânın önünde çarşaflı üç Müslüman kadınına saldırması üzerine, silahını çekip Ermenilerden birini öldürdü, birini yaraladı üçüncüsü de kaçtı. Sütçü İmam da dağa çıktı. Fransızlar, İmamın akrabalarını sorguya çekti, işkence yaptı, bu arada Ermeniler, İmamın dayısının oğlu Kadir'i de pusuya düşürüp öldürdüler. Sütçü İmam, direniş kuvvetlerine katıldı ve Maraş'ın kurtuluşunda şehre ve dükkânına döndü.

MÜKRİMİN HALİL YINANÇ—(1898-1961)—Tarihçi, ordinaryüs profesör. Elbistan'da doğdu. Edebiyat Fakültesini ve Mülkiye mektebini bitirdi, Kabataş ve Galatasaray liselerinde tarih öğretmenliği yaptı. Akademik kariyere gitti, ortaçağ tarını ordinaryüs protesoru oldu.

HACI MEHMET ERTEN—(1884-?)—Hacı Halilzade, Elbistan'da doğdu. Ziraat ve ticaretle uğraştı. İlk TBMM'ye seçildiyse de istifa etti, katılmadı.

ARSLANTOGÖZ ATA—(1886-1963)—Göksun doğumlu Çerkez Hasan Beyzade Abdullah'ın oğlu, serkomiserken ilk TBMM'ye mebus seçildi, istiklâl madalyası sahibi.

HASİP AKSÖYEK—(1880-1930)—Çiftçi, hukukçu, müstantik iken ilk TBMM'ye Maraş mebusu olarak katıldı, istikâl madalyası sahibi.

RÜŞTÜ BOZKURT—(1872-1932)—Göksun'da doğdu, medrese eğitimi gördü, ilk TBMM üyesi, istiklâl madalyası sahibi.

TAHSİN HÜDAİOĞLU —(1887-?)—Hüdaizadelerden, son Osmanlı Meclisi mebusanı ve ilk TBMM ile 1923 seçimlerinde maraş milletvekili, istiklâl madalyası sahibi.

REFET SEÇKİN —(1863-1928)—Medrese eğitimi gördü, müderris. İlk TBMM'de Maraş mebusu, istiklâl madalyası sahibi.

Protokol

Vali	Celâl Güvenç
Belediye Başkanı	İsa Kalkan
Cumhuriyet Savcısı	Salih Aktaş
Vali Yardımcısı	Ekrem Şenay
Vali Yardımcısı	İbrahim Kaynak
Emniyet Müdürü	Nuri Esirgen

Vergi Rekortmenleri

Ali Aytemiz	6.679.901 TL.
Serpil Aytemiz	5.895.622 TL.
Halil Yağlıca	5.383.292 TL.
Mustafa Yağlıca	4.441.070 TL.
Ali Yağlıca	4.405.349 TL.

Kentin tarihi

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Şunar

BUGÜN Kahramanmaraş ilimizin kapladığı toprakların hayli eski ve pek hareketli bir tarihi vardır. Bu tarih, Anadolu'da ilk siyasî birliği sağlayan Hititlere kadar uzanmaktadır. Bu topraklarda ilk kentin, ünlü Hitit kumandanlarından Maraj tarafından kurulduğu ve onun adına izafe edildiği görülür. Daha sonra buralara önce Asurlular, onları tâkiben de Babilliler hâkim oldular. Babillileri ortadan kaldıran Medler'den sonra bu topraklar tarihte onların yerini alan Persler'in oldu. Milâttan Önce VI. yüzyılda başlayan Pers egemenliği, Büyük İskender'in bu devleti ortadan kaldırdığı IV. yüzyıla kadar devam etti. Milattan Önce IV. yüzyılda Makedonya İmparatorluğu'nun sınırları içine giren bu topraklar, Büyük İskender'in ölümünden sonra görkemli İmparatorluğu parçalanırken, Selevkosların payına düştü. Ancak, bir süre sonra da Kapadokya Krallığı, bu yöreye egemen oldu. Milattan Önce I. yüzyılda Roma İmparatorluğu, bu toprakları ele geçirdi. Bu arada Maraj kenti Roma İmparatoru Caligula'nın yaptırdığı imarla büyüyüp güzelleşti. 395 yılında Roma İmparatorluğu parçalanırken, bu topraklar Bizans'ın payına düştü.

Bizans çağında Maraş büyük önem ve değer kazandı. Bu arada III. Leon gibi bir de İmparator çıktı bu kentten. 637 yılında bu topraklar Halid İbn-ül Velîd tarafından fethedilerek, Arap İslâm Devleti'nin malı oldu. Bu, Hazret-i Ömer'in halifeliği yıllarına rastlamaktadır. Ancak Bizanslılar bu topraklara büyük önem verdiklerinden, kolay kolay vazgeçmediler. Bu nedenle Maraş, Araplarla Bizanslılar arasında birkaç defa eldeğiştirdi. Bu arada Emevîler ve Abbasîler de buralarda hüküm sürdüler. 1071 yılındaki Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu fatihi Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından bu topraklar Bizanslıların elinden alındı. Ancak, burada Türklerin egemenliği uzun sürmedi. 1097 yılındaki Haçlı seferleri sırasında bu topraklar, Godefroy de Buuillon kumandasındaki Haçlı orduları tarafından alındı. Böylece tekrar Bizanslıların eline geçen bu topraklar, önemli bir piskoposluk merkezi oldu. 1100 yılında Danişmendoğulları'ndan Gümüş Tigin kumandasındaki Türkler, bu toprakları elegeçirdiler. Ancak, bir süre sonra Bizanslılar tekrar burayı geri aldılar. 1149 yılında II. Kılıçaslan, bu toprakları Türk Selçuklu Devleti'nin sınırları içine kattı. 1156 yılında Ermeniler tarafından basılıp yağma edilen Maraş, büyük bir yağmaya uğradı.

Bu yöre daha sonraları bu topraklarda Zengi'lerin, Eyyûbi'lerin, Anadolu Selçuklu devletinin, İlhanlıların, Moğolların, Kilikya Ermeni Devleti'nin, Türk Memlûklerin ve Dulkadiroğulları'nın egemen oldukları görüldü. 1515 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından bu topraklar, Osmanlı ülkesinin sınırları içine katıldı. 1840 yılında Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın devlete isyânı sırasında Maraş ve çevresi Kavalalı İbrahim Paşa tarafından işgal edildi. Bu işgal 19 ay sürdü. İkinci Dünya Savaşı'ndan (1914-1918) yenik çıkan Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları galip devletler arasında yağma edilirken, burasını Ingilizler aldı ve Fransızlara devretti. Fransız işgâli yıllarında işgal kuvvetleri tarafından silahlandırılan Ermeniler, burada hayli katliam ve tahribat yaptılar. Maraş halkının yediden yetmişe, kadın-erkek-çoluk-çocuk silaha sarılıp düşmanın üzerine atılması ve Fransız işgâl ordusunu önlerine katarak, bu topraklardan çıkarıp atmaları ile Maraş 11 Şubat 1922 günü hürriyetine kavuştu. Kahramanmaraş halkının gösterdiği bu kahramanlık karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Maraş şehri İstiklâl Madalyası ile taltif edildi. Ve bu büyük kahramanlığının ifadesi olarak da kente ve il'e Kahramanmaraş adı verildi. Kahramanmaraş bir gaziler ve kahramanlar beldesi olarak tanınmaktadır.

Kahramanmaraş'ta ve çevresinde upuzun tarihinin çeşitli devirlerine ait tarih zenginliklerine rastlanmaktadır. Bunlar arasında il merkezindeki en önemli tarihî eserler şunlardır:

HATUNİYE CAMİİ: Yavuz Sultan Selim'in annesi Şems-Mah Hatun tarafından inşa ettirilmiştir. İl merkezinin en güzel camilerinden biridir.

KURTULUŞ ANITI: Kahramanmaraşlıların kendilerini kurtarışları adına dikilmiş, yeni fakat pek anlamlı bir anıttır. Maraş kalesi içinde yükselmektedir.

MARAŞ KALESİ: Şehre tamamen hakim bir noktadadır. Burada ilk kalenin Hititler tarafından inşa edildiği bilinmektedir. Sonraki devirlerde birçok kereler yeniden inşa olunmuş ve onarılmıştır. Duvarları 160 santim kalınlığında taş örme olup,7.680 metrekarelik bir alanı kaplamaktadır.

ULUCAMİ: İl merkezi içinde, Dulkadiroğulları devrinden kalma güzel bir camidir. Büyüklüğünden ötürü Ulucami adıyla anılır.

İl merkezi çevresindeki diğer tarihî eserler ise şunlardır:

AFŞİN: Tarihî adı Efsûs olan bu kasabanın hemen dışında Anadolu'nun müteaddit yerlerinde bulunan "Eshab-ı Kehf (Yediuyurlar)" mağaralarından biri yer almaktadır.

GÖKSUN: Maraş il merkezinin 103 kilometre ötesindedir. Burada Roma çağının eseri birçok kalıntılara rastlanmaktadır.

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde Türkiye Garanti Bankası

EKONOMİ

İlin ekonomisi genellikle tarıma dayalıdır. Pamuk, buğday, pirinç, biber ve şeker pancarı üretiminde Kahramanmaraş önde gelen illerden biridir. 1981 yılı içerisinde 326850 ton buğday, 71.850 ton arpa, 36.630 ton nohut, 394.100 ton şeker pancarı, 94.230 ton pamuk üretilmiştir.

Tarımın yanı sıra, bakırcılık, oymacılık, kuyumculuk, mobilyacılık ve ayakkabı imalâtçılığı gibi el sanatları hayli gelişmiştir.

İlde hemen hemen tüm bankaların şubeleri mevcuttur.

1981 yılında açılan Kahramanmaraş Fuarı geçen yıl ve bu yıl büyük ilgi görmüştür. Önümüzdeki yıllarda il ekonomisine katkıları olacağına inanılmaktadır.

İlin önemli doğal kaynakları arasında orman ürünleri ve Afşin - Elbistan kömür madenleri yer alır. Yapımı devam etmekte olan Afşin - Elbistan Termik Santrali tamamlandığı zaman Türkiye'nin ve dünyanın sayılı önemli tesisleri arasında yer alacaktır. Türkiye'nin enerji problemi de bu tesisle büyük ölçüde çözümlenmiş olacaktır.

FOLKLOR

Maraş Folklorunu birkaç satırla anlatma olanağı yoktur. Oyunları, türküleri, mani ve ninnileri ile geleneksel yaşayış biçimleri olağanüstü folklorik özellikleri içerir.

OYUNLAR

Yörede oynanan oyunların türü "Halay"dır. Hamit Çelimli'nin oyun ve giysilerle ilgili araştırması şu şekildedir:

"Çoban, Sadı, Bertis, Maraş halayı, Koçeli, Baydalı, Maraş Üç Ayağı, Öteyüz, Üç Ayağı, Demirci, Şirvani, Dokuzlu, Konser, Ceren, Pekmez, Kurt oyunu, Raksabüke, Üç Ürdüm Telefon, Keçikey, Kına, Diz kırma, Cenderme, Göksun ilerlemesi, Lor Paşa, Horzeli, Yigitleme, Velet, Kelek, Nalça, parlatan, Bessoy" adlı oyunlar yörede en çok sevilen ve oynanan oyunlar arasında yer almaktadır.

GİYSİLER

Kadın: Başta renkli inge oyaları ile süslü yazma veya "poşu" vardır.

Sırtta: Fistan, üç etekli zıbın, onun üzerinde de cepken "Sermane" bulunur. belde "Belek" adı verilen bir kuşak vardır. Ayaklarda çok önceleri "hedik" yemeni bulunurken, daha sonraları topuklu kunduralar giyilmeye başlanmıştır.

Erkek: Başta poşu, poşu keçe külâh üzerine sarılmıştır. Keçek külâhlar genellikle açık renkli olur.

Sırtta: Beyaz mintan, onun üzerinde renkli ve genellikle kırmızı kadife üzerine, önü Maraş işi sim ile işli cepken vardır: En üstte ise, sandıklı aba bulunur. Aba, Maraş el tezgâhlarında dokunmaktadır.

Şalvar: Yan taraflarında sırmalı Maraş işi bulunur Belde, saçaklı poşu sarılıdır. Bu poşu üzerinde, deri üzerine sırma ile motifler yapılmış kuşak vardır.

Ayakta yün çorap ve kırmızı sahtiyan edik "yemeni" bulunur..

BATIL İNANÇLAR

Yazar ayni kitabında inanışlarla ilgili olarak da şöyle demektedir:

"Evlenme çağına gelmiş ve askerliğini yapmış delikanlı:

a) Nüfus cüzdanını veya terhis tezkeresini babasının görebileceği bir yere koyar.

b) Elbisesini suya ıslatıp yıkamadan asar

Uğur getireceği düşüncesiyle kız istemeye pazartesi ve perşembe günleri gidilir.

Nişanlılık devri Ramazan ayına rastlarsa, damat kıza iftariye olarak adlandırılan "maya" armağan eder. Kız ise bu maya ile hazırladığı hamurdan ekmek yapar ve dağıtır. Kına şerbetinden içen herkes şerbet parası adı altında bir miktar parayı, şerbet tasının veya bardağının içine koyar.

İnanışa göre bu parayı vermeyenler kısa zaman içinde malını mülkünü kaybeder, yakınlarını yitirir.

TÜRKÜ

"Havada da kar sesi var
Başında da mor fesi var
Açın bakın şu konağa
İçinde de yar sesi var

Lele çoban
Garip oğlan

Mor poşuyu boyamadım
Ben çobana doyamadım
Hep kuşlar da yuva yapmış
Serçe kadar olamadım

Lele çoban
Garip oğlan

Çoğu ünlü halk ozanlarının Maraş yöresinden yetiştiği ve çoğu ünlü halk ozanlarının ise çeşitli deyişlerini Maraş üzerine söyledikleri hep bilinmektedir.

Karacaoğlan bu yörede âşık olmuş duygularını sazının tellerine şu şekilde aktarmaktadır:

"Güzel ne güzel olmuşsun
Görülmeyi görülmeyi
Zülüfleri halkalanmış
Örülmeyi örülmeyi
Mendili yudum arıttım
Gülün dalında kuruttum
Adın ne idi unuttum
Sorulmayı sorulmayı

Çağır Karacaoğlan çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Yiğit sevdiysen soğur
Sarılmayı sarılmayı."

Yöre manileri konu ve işleniş açısından oldukça ilginçtir:

"Çarşıda hedik kaynana
Dişleri gedik kaynana
Oğlun yemiş getirdi
Sensiz yedik kaynana

Çarşıda havruz kaynana
Oğlun çavuş kaynana
Oğlun eve gelince
Ahıra savuş kaynana

Yere serdim kilimi
Kaynana tutsun dilini
Baş edemeyeceksin
Niçin aldın gelini

Yere serdim hasırı
Olduk kaynana yesiri
Kaynanam da ölürse
Ev olur arı sili"

ATASÖZLERİ

— Ağlayanın malı, gülene hayretmez.

— Anam ağlar benim için, ben ağlarım yavrum için.

— Anandan önce ahıra girme.

— Abdal (Çingene) ata binince ağa oldum sanır.

— Şalgam çorbaya girince yağ oldum sanır.

— At ver dost ol, kız ver düşman ol.

— Avradı olmayanın aklı olmaz.

BEDDUALAR

— Ala kanlı, yarı canlı gelesin.

— Aptalın (Çingenenin) kestiğinden mahrum olasın.

— Boyuna boz ipler ölçüler.

— Al duvağını sürüye sürüye git,

— Ak kefenini sürüye sürüye gel.

— Canının derdine düşesice.

ÖZEL YEMEKLERİ

Hamit Çelimli Maraş yöresi yemekleri ve ünlü dondurması ile ilgili araştırmalarında şöyle demektedir:

"Maraş yöresinin kendine özgü oldukça değişik yemekleri vardır. "Tirşik çorbası, Tarhana çorbası, Ekşili çorba, mercimek çorbası", yörenin en sevilen çorba çeşitlerindendir. Pıt pıt lapası, mercimek lapası ve bulamaç yöreye özgü yiyecekler arasındadır.

Simit köftesi, kısır, köfte, içli köfte, sömelek, sulu yağlı köfte, yoğurtlu köfte, ekşili köfte, yavan köfte ise köfte çeşitlerinin en ünlüleri arasında yer alırlar.

Pathcan musakkası, ekşili kabak. kabak oturtması, eksik paça, eksik kebap, yoğurtlu kebap, sebzeli ve etli yemekler olarak bilinir.

Keş karası, tas pilavı, havuçlu Maraş pilâvı "Özbek Pilavı", Peynirli börek, çökelek, böreği, bayram çöreği diğer pilavlar ve yemekleri çeşitleridir.

Peynir helvası, un helvası, ballı börek, harmanda baklavası, kırma burması, bastık kavurması, ilende, zortlatma ve samsa yörenin zengin halk mutfağı ürünlerini teşkil eder."

DONDURMA

Ünü yalnız Türkiye değil, sınırlarımız dışında da taşmış bulunan "Maraş Dondurması"nın, bir ip gibi caddeden caddeye uzatılışı, et çangallarına asılıp satışa sunulması gibi konuşmaları çoğumuz duymuşuzdur.

Bu dövme dondurmanın özelliği ile ilgili olarak Hamit Çelimli'nin yörede edindiği bilgiler ise şöyle: "Dondurma yapımında kullanılan (sahlep) Maraş'ta özel olarak toplanıp öğütülmektedir.. Maraş'ın ünlü otlaklarında büyüyen kuzuların sütü, dondurmanın ana maddesi olarak büyük rol oynamaktadır. Yaylalardaki ot çeşitleri sütün yapısına güzellik katmaktadır. Bu nedenle yarışmalar yapılarak Maraş dondurmaları bir ip gibi, karşıdan karşıya caddeyi kapatacak biçimde uzatılmakta ve bu özelliği ile de büyük ilgi uyandırmaktadır."

SPOR

Kahramanmaraş yöresinin spor tarihi hayli eskilere uzanır ve ata sporumuz olan güreşe dayanır. Bu yörenin koçyiğit delikanlılarının nice yüzyıllardan beri en büyük eğlenceleri, en büyük uğraşları güreş olmuştur.

Kahramanmaraş'ta karakucak güreşinden yetişen nice ünlü pehlivan, minder güreşinde de büyük varlık göstermişlerdir. Yörede ayrıca cirit ve at yarışları gibi ata yadigârı sporlara da yer verilmektedir.

Modern sporların Kahramanmaraş'a girişi Cumhuriyet'in ilânından sonraki yıllara rastlamaktadır. Bu konuda futbol en önde gelen spor dalı olarak görülmüştür. Maraş İdmanyurdu, Sergentepe, Kahramanmaraş Gençlik, Oniki Şubat Gençlik, Şekerkale ve Ahırdağ Gençlik gibi spor kulüpleri uzun yıllar Kahramanmaraş'ta futbol faaliyetini ve bunun yanı sıra diğer sporları da yaşatan ve sürdüren spor ocakları olmuşlardır.

Kahramanmaraş'tan yetişen ünlü sporcular arasında güreşte Metin Kaplan, Ahmet Akgün, Ahmet Ak, halterde yedi Türkiye rekorunun sahibi Şahin Bengü bulunmaktadır.

UZMAN SAĞLIK

Nerelerde kalınır

1— Belli Oteli: Trabzon Caddesi Tlf: 2030-1884-1741
2— Çavuşoğlu Oteli: Şeyhadil Caddesi Tlf: 2343.
3— Çeltik Palas Oteli: Şeyhadil Caddesi. Tlf: 1638
4— Ankara Oteli: Atatürk Bulvarı No. 49. Tlf: 1651
5— Kervansaray Oteli: Atatürk Bulvarı Tlf: 1264

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Büyük uygarlıklara sahne olan, Kurtuluş Savaşı ve Millî Mücadele'deki kahramanlığı ile bu sıfatı kazanmış bir ilimizdir.

Tarihî ve tabiî zenginlikleri yanında, ticarî ve ekonomik bakımdan da çok gelişmiş bir yöremizdir.

Türk Ticaret Bankası, bu ilimiz ve yöresine 1967 yılından beri en iyi hizmeti verebilmenin çabası ve mutluluğu içindedir.

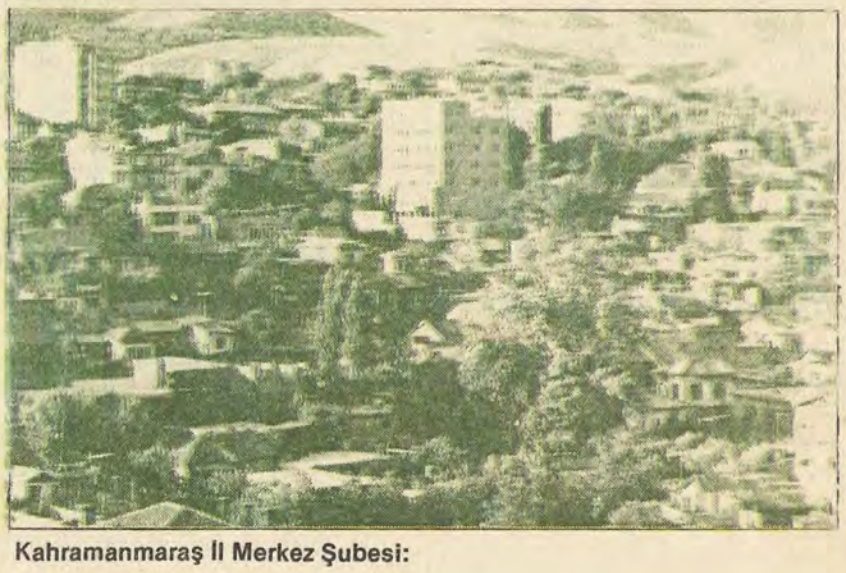

Kahramanmaraş İl Merkez Şubesi:

Kahramanmaraş

Kahramanmaraş ili şubeleri:

Afşin, Elbistan, Türkoğlu.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Huzurlu Yaşayın

Tasarrufun beşiği yılların geleneği İş Bankası paranın en sağlam güvencesi.

Tasarruflarınızı,paranızın ve istikbalinizin emniyeti olan Türkiye İş Bankası'nda değerlendirin, huzurlu yaşayın.

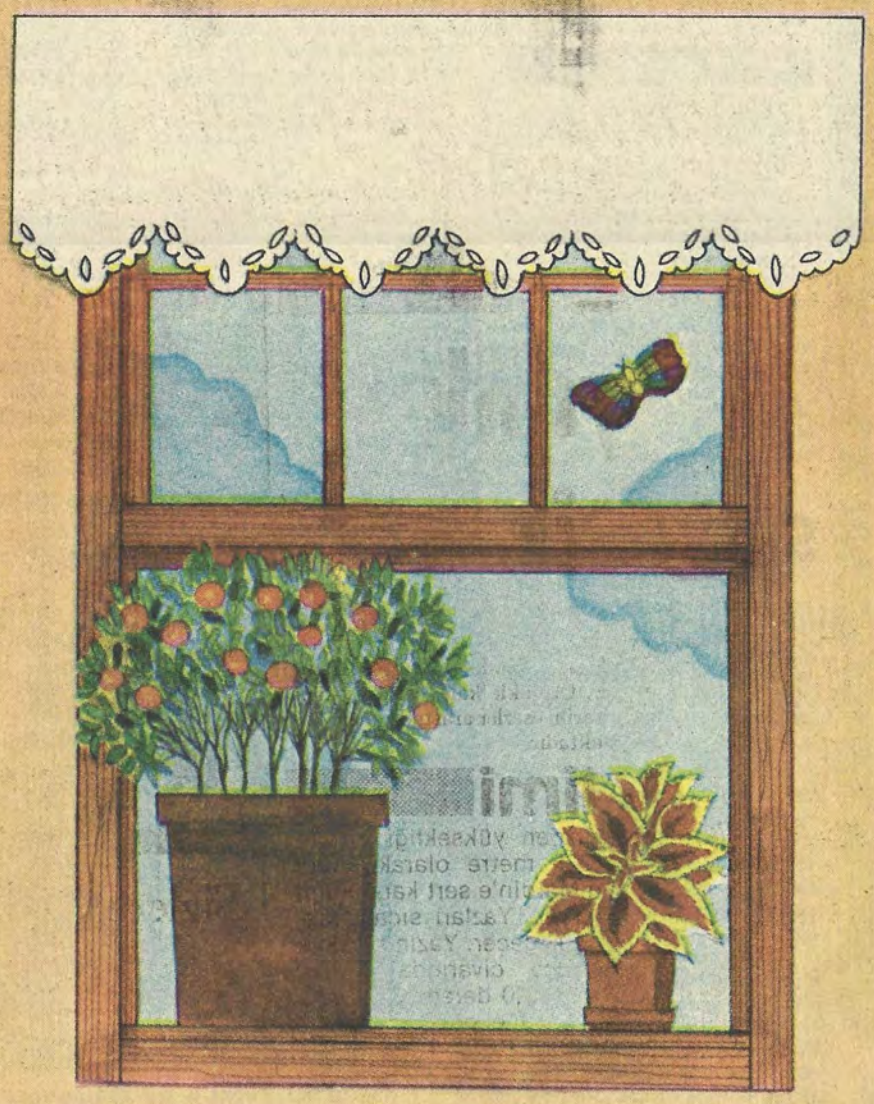

TÜRKİYE İŞ BANKASI

CENAJANS

MARDİN

47

Nüfus: 545.967
Yüzölçümü: 127.60 km2

İlçeler: Cizre, Derik, Gercüş, İdil, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Omerli, Savur, Silopi.
Köy sayısı: 708
Doktor sayısı: 59
Hastane - yatak sayısı. 255
Okur-yazar oranı: % 38
Ot. Tel kodu: 8411.

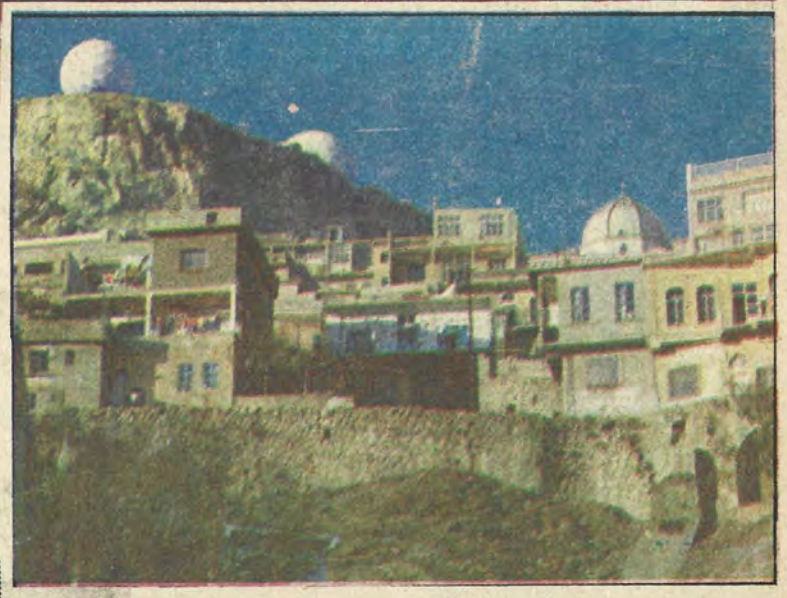

Mardin, iki bin yıllık bir tarihe sahiptir...

MARDİN Kalesi'nin eteklerinde set set yükselen basamaklar üzerinde kurulu Mardin, ender rastlanacak görüntüler sergiler.

Küçük pencereli, beyaz boyalı özgün mimarileri ile Mardin evleri, ilgi çekicidir.

Artukoğulları'nın edebiyat, bilim, sanat ve kültür alanlarındaki izlerine Mardin'de bugün bile tüm görkemi ile rastlamakmümkündür. Camiler, medreseler, türbeler, kaleler, folklor zenginlikleri, ilin köklü geçmişinin, önemli kültür hareketlerinin geçmişten bugüne uzanan yansımaları olarak dikkati çeker.

2 bin yıllık bir tarihe sahip Mardin, bağrındaki sayısız tarihi eserleri ve yöreye özgü esprilerle donanmış doğal güzellikleri ile en azından görülmeye değer bir yurt köşemizdir.

Mardin'de dört mevsimi bir arada yaşamak mümkündür. Tepelerde sert soğuk rüzgarlar eserken, kent içinde bahar, yamaçlarda sonbahar, eteklerde ise yaz yaşanır.

Mardin'de bugün hâlâ geçmişteki aile yapısı toplum içinde egemenliğini sürdürmektedir. Dede, nine, evli erkek çocuklar, torunlar hatta erkek tarafından olan diğer akrabaların da katıldığı geniş aile yapılanmaları görülür.

Adı nereden geliyor

Bugün Mardin il merkezinin bulunduğu yerde ilk kentin Persler'in bu yöreye yerleştirdikleri Marde kavmi tarafından kurulduğu bilinir. Mardeliler burada kurdukları kente kavimlerinin adını vermişlerdi. Yüzyıllar boyunca burası bu adla anıldı. Bizanslılar Marde'yi "Mardie" olarak anmaya başladılar. Yöre Türklerin eline geçtikten sonra Mardin olarak anıldı.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Mardin, İslâm ve Türk yapıtları bakımından oldukça zengin bir ilimizdir. Özellikle kale, cami ve köprüler tarihi eserler arasında önem kazanmaktadır.

iklimi

Denizden yüksekliği ortalama 1325 metre olarak kabul edilen Mardin'e sert kara iklimi egemendir. Yazları sıcak, kışları soğuk geçer. Yazın sıcaklık 30 derece civarında oynar. Ağustosta 40 derecenin üzerine çıktığı bile görülür. Yazlar çok kuraktır ama ani bastıran sağanaklar çabuk geçer. Yılın 160-170 günü tamamen güneşli 70-80 günü kapalı ve yağışlı geri kalan günler parçalı bulutludur.

Nasıl Gidilir

İstanbul'dan haftada üç gün yapılan Toros Ekspresi Mardin'e yolcu getirebilir. Urfa ve Diyarbakır'a düzgün yollarla bağlı olduğu için otobüslerle gelen yolcu sayısı daha fazladır.

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Politik Kimliği

1950
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %88.2

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	44.882	49.7
DP	45.078	42.8
Bağımsızlar	47.771	7.6

1954
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %87.3

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	44.650	41.2
DP	60.614	55.9
Bağımsızlar	21.646	2.9

1957
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %78.8

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	55.571	53.1
CMP	651	0.6
DP	48.379	46.3

1961
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %79.6

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	50.734	43.3
CKMP	25.622	21.8
YTP	40.927	34.9

1965
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %73.8

Partiler	Aldığı oy	%
AP	26.828	22.7
CHP	26.611	22.5
CKMP	2.145	1.8
TİP	1.965	1.7
YTP	14.567	12.3
Bağımsızlar	46.329	39.1

1969
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %78.3

Partiler	Aldığı oy	%
AP	38.296	27.8
CHP	16.558	12.0
CGP	11.057	8.0
MP	944	0.7
MHP	248	0.2
TİP	317	0.2
YTP	16.598	12.1
Bağımsızlar	53.642	39.0

1973
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %73.5

Partiler	Aldığı oy	%
AP	25.853	18.8
CHP	24.417	17.7
CGP	14.261	10.3
DP	24.213	17.6
MHP	622	0.5
MSP	16.694	12.1
Bağımsızlar	31.793	23.1

1977
Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %78.1

Partiler	Aldığı oy	%
AP	30.385	16.5
CHP	39.008	21.2
CGP	13.643	7.4
DP	1.011	0.6
MHP	252	0.1
MSP	42.751	23.2
Bağımsızlar	56.908	31.0

Mardin Anayasa halk oylaması sonuçları:

YIL: 1961

Kabul	Red
%98	%2

YIL: 1982

Kabul	Red
%86.8	%13.2

MARDİN VALİSİ: İBRAHİM ŞAHİN

MARDİN'in kalkınması ve geleceği, öteden beri ağırlığı olan tarım sektörünün yanında sanayinin de gelişmesine bağlı bulunmaktadır.

Özellikle, il özel idaresininde desteklediği anonim şirketler, son birkaç yıl içinde fabrika bacalarını tüttürmeğe başlamıştır.

Asbesboru Fabrikası, Torbalanmış Toz Kireç Fabrikası (MAR-SAN), Kızıltepe Yün İpliği Fabrikası (KİDAŞ), Nusaybin Pamuk Çırçır Fabrikası (Pamuk-San), Kızıltepe ve Midyat Gıda Sanayi ve Un Fabrikaları, Nusaybin Halı Atölyesi (NÜKSETAŞ), Mardin Uluslararası Taşımacılık A.Ş. (MANATAŞ), Mardin Halıcılık Tesisleri (MAKTAŞ), Çimento Fabrikası, Yem Fabrikası, Mazıdağı Fosfat Tesisleri ve Azot Sanayii, Mazıdağı Süt Fabrikası, Organize Sanayi Bölgesi Küçük Sanayi Sitesi, sanayinin ilde filizlenmekte olduğunu simgelemekte olan tesislerdirler.

İl'deki petrol, doğalgaz, asfaltit kömürleri ve fosfat madeni, Türkiye'mizin ekonomisini dahi yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedirler.

Sulanabildiği oranda ikinci ürünün alınabileceği bilinen tarım, son yıllarda mercimek üretiminin başa geçmesiyle ağırlığını korumaktadır.

Kültür ırkının yaygınlaştırılması halinde hayvancılıkta kalkınmada büyük etken ve destek olacaktır.

Ortadoğu'ya açılan Habur ve Nusaybin Hudud kapılarının ilde bulunması, üretilecek tarım ve sanayi ürünlerinin en ekonomik koşullar altında ihraç edilmesini sağlayacak, bu suretle yurt dışına açılan kapılarımız döviz kapısı olacaktır.

Mardin'in el sanatları ve özellikle gümüş ve altın işlemeciliği çok ileridir.

İlin doğal güzelliği, tarihî değerleri gelecekte turizmin gelişmesinde de etken olacaktır.

Bölgenin özelliği olarak ilin en önemli sorunlarının başında içmesuyu sorunu gelmektedir.

Kalkınma hızının artırılması, refah düzenin yükseltilmesi için devlet yatırımları her yıl daha da artmaktadır.

Her Mardinli çalışmaları gördükçe mutluluk duymakta ve geleceğe ümitle bakmaktadır.

MARDİN BELEDİYE BAŞKANI: NİHAT POYRAZ

GÖREVE başladığımdan itibaren başlıca altı hedefim vardı. Bu hedeflerin birçoğuna çözüm getirilmiştir.

1- Mardin Belediyesi'nin malî durumunu düzeltmek. Bunun için belediyeye ait tüm gelirleri zamanında tahsil ederek, hal binasını hizmete açtık. Hal binasından ayda 1.5 milyon lira gelir sağlamaktayız. Lüzûmsuz masrafları önledik. İşe gelmeyen işçi ve memurun görevlerine son verdik.

2- Memlekette felâket haline gelen su sorununu halletmek için bütün girişimler yapıldı. Sayın Başbakan, İmar ve İskân Bakanlığı ve İller Bankası'nın büyük destek ve yardımları sonunda şu anda şehre 26 Km. mesafede bulunan depolara su aktarılmıştır. Şehir içinde şebeke çalışmaları yapılmaktadır. Altı Km. boru döşenmiş ve tecrübesi yapılmıştır. Su sorunu 1983 yılının yaz aylarında hallolacaktır.

3- Elektrik durumu: Şehrin elektrik durumunu düzeltmek için yeni trafolar alınmış ve takılmıştır. İç şebekenin yenilemesi için 30 milyonluk ihale yapılacağı sıralarda TEK'e devredildi.

4- Sokak ve caddelerin betonlanması için İmar Bakanlığı'ndan gelen tahsisler çok azdır. Bunun için önümüzdeki günlerde Ankara'ya giderek Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile mutabık kalırsak Mardin'i turistik bir şehir haline getirilmesi için yeni yollar açılacak, eski yollar düzeltilecektir. 1983 yazına girmeden karayolları ile yapılan anlaşma gereğince çevre yollar asfaltlanacaktır.

5- Şehrimizde yer olmayışı nedeniyle mezarlıklar şehir içine kadar taşmıştır. Bunu önlemek için şehrimizin doğusunda Kamor mevkiinde yeni bir asrî mezarlık yeri parsellenmiş ve ilkbaharda bitecektir.

6- Şehrin temiz tutulması ve konut sorunu: Mardin kartal yuvasına benzediğinden ara sokaklar karışık ve dardır. Bu yüzden çöplerin alınması ve temiz tutulması sorun haldedir. Bu nedenle çöpler hayvan sırtlarında belirli yerlerde toplanarak kamyonlarla şehir dışına aktarılmaktadır. Mardin SİT alanı ilân edilmiştir. Şehir içinde korunması lâzım 370 adet tarihî eser mevcuttur. Bu eserler için 1.5 milyon lira yapı koruma ihalesi yapılmıştır. Bittiği takdirde yapı koruma planı dışı kalan yerlere inşaat ruhsatı verilecektir. Şehir batıya doğru kentleşmeye tutulacaktır. Batıya doğru kentleşmeyi sağlamak amacıyla 10. yapı kooperatifine inşaat ruhsatı verilmiştir. Belediyemizin malî durumu çok zayıftır. Şu anda 200 milyon borcumuzun oluşu ileriye dönük çalışma ve yatırımları engellemektedir. Bu engelleri aşacağımızdan eminim.

Protokol

Vali	İbrahim Şahin
Belediye Başkanı	Nihat Poyraz
Emniyet Müdürü	İsmail Çetin
Millî Eğitim Müdürü	Necati Çakır
Cumhuriyet Savcısı	Zeki Aslan
Defterdar	Sabri Akın

Vergi Rekortmenleri

1. Emin Demir 11.489.151.-TL
2. Nuri Evrensel 10.654.755.-TL
3. Muammer Noyan 6.377.374.-TL
4. Mehmet Atay 6.289.967.-TL
5. Adil Gülseren 6.276.942.-TL

İLÇELERİNİ TANIYALIM

MERKEZ

Sümerlerin Mezopotamya'da yaşadıkları tarihten bu yana bugünkü kalenin üzerinde yerleşim merkezi olarak önemini koruyan merkez ilçe, Sümerler, Persler, Romalılar, Bizans ve Türk-İslâm devletlerinin egemenliğine girmiştir.

Nüfusu 78 bin 20, yüzölçümü ise bin 16 kilometrekare olan merkez ilçeye bağlı 69 köy bulunmaktadır.

CİZRE

Cizre, Güneydoğu Anadolu'nun en eski ilçelerinden biridir. Geçmişinde il merkezi olmuş. Cizre, Asurlular, İranlılar ve Büyük İskender'in istilasına uğramıştır.

Nüfusu 32 bin 633 %70 olan Cizre'nin yüzölçümü de 460 kilometrekaredir. Köy sayısı 26 olan Cizre'de halkın temel geçim kaynağı hayvancılıktır.

DERİK

Derik ilçesi yaklaşık 600 sene kadar önce Turan Türklerinin Kayıhan aşireti tarafından kurulmuştur. Bizans, Arap, Acem ve Türk egemenlikleri altında yaşamıştır.

Doğu, batı ve kuzey yönlerinden dağlarla çevrili Derik, Baykur adı verilen keskin poyraz rüzgârı ile tanınır.

Yüzölçümü 42 bin 887 olan Derik'in yüzölçümü de bin 367 kilometrekaredir.

GERCÜŞ

Gercüş, Güneydoğu Anadolu'nun Mardin-Midyat eşiği diye anılan orta yükseklikteki dağlık bölümündedir. Eski bir geçmişi olmayan Gercüş, Midyat'a bağlı bir köy iken 1926'da ilçe merkezi olmuştur.

Nüfusu 42 bin 80 olan Gercüş'ün yüzölçümü de bin 378 kilometrekaredir. İlçeye bağlı köy sayısı da 81'dir.

İDİL

Mezopotamya'nın en önemli yerinde bulunan İdil, M.Ö. 331 yılında kurulmuştur. İlçeyi kuran Nikanur adlı Selçuklu kralıdır.

İdil'in toplam nüfusu 36 bin 274, yüzölçümü ise bin 224 kilometre karedir. İlçeye bağlı 69 köy vardır.

KIZILTEPE

İlçenin kuruluş tarihi Milattan önceki dönemlere kadar uzanmaktadır. Kazılarda ortaya çıkarılan kalıntılar bu tahmini doğrulamaktadır. İlçenin güney-batısındaki "Hazen tepesi", kuzeybatısındaki Kefertut ve Camii kalıntıları bu örnekler arasındadır.

Kızıltepe'nin yüzölçümü bin 403 kilometrekare, nüfusu ise 73 bin 972 kişidir. İlçeye bağlı köy sayısı ise 103'tür.

MAZIDAĞI

Birinci Dünya Savaşı'na kadar bir köy olan Mazıdağı, savaşın ilk yıllarında bucak merkezi olmuştur. Daha sonra 23 Haziran 1937 yılında ilçe merkezi haline getirilmiştir.

Yüzölçümü 869 kilometrekare olan Mazıdağı'nın nüfusu da 26 bin 900 kişidir.

MİDYAT

İlçenin tarihi Türklerin Orta Asya'dan göçüp Anadolu'ya gelişleri ile başlar. Yüzyıllar süren köklü tarihinde, ilçe pekçok uygarlığa sahne olmuştur.

Midyat'ın yüzölçümü bin 577 kilometre kare nüfusu ise 84 bin 625'dir. Midyat 1810 tarihinde ilçe merkezi olmuştur.

NUSAYBİN

İlçe, M.Ö. 2270 yılında Sümerlilerin 3. Ur sülalesinden, Kral Şulgi tarafından genişletilerek önem kazanmıştır. Tarihin bir çok devirlerinde çeşitli istilalara sahne olan bu kenti, tehlikelerden korumak için Suma, Serçehan, Kelköçek, Ali Gerzan, Sirvan, Aznavur ve Hatem kaleleri yaptırılmış ve ilçeyi bir daire şeklinde çevrelemiştir.

İlçenin nüfusu 63 bin 561 kişi, yüzölçümü ise bin 177 kilometrekare Nusaybin'e bağlı köy sayısı ise 66'dır.

ÖMERLİ

İlçenin kesin kuruluş tarihi belli değildir. Ancak kazılardan elde edilen bulgulara göre Sümerler ve Asurluların ilçe kültürüne önemli katkılarda bulundukları anlaşılmaktadır.

Ömerli'nin yüzölçümü 443 kilometrekare nüfusu ise 19 bin. İlçeye bağlı köy sayısı ise 41'dir.

SAVUR

İlçe tarihinde, Mezopotamyada hakim olan kavimlerin uygarlıklarına sahne olmuştur. 1041 yılında Türk akıncıların eline geçmiştir.

İlçenin yüzölçümü bin 49 kilometre kare nüfusu ise 36 bin 372 kişidir.

SİLOPİ

1960 yılına kadar Cizre ilçesine bağlı bir bucak merkezi iken ayrılarak ilçe merkezi olmuştur. İlçenin doğusu Türkiye ile Irak sınırını ayıran Çağlayan deresi, kuzeyi Şırnak ile Silopi sınırını oluşturan Cudi dağı, güneyi Türkiye ile Suriye sınırını oluşturan Dicle nehri ile çevrilidir.

Silopi'nin yüzölçümü 807 kilometrekare nüfusu ise 29 bin 639 kişidir. İlçeye bağlı 34 köy vardır.

EĞİTİM

Mardin in eğitim kapasitesi Türkiye genelinde % 30 dolayındadır. Bu da Mardin'in eğitim açısından geri kaldığını göstermektedir. Nedeni ise okul ve öğretmen sayısı bakımından yeterli olmayışıdır. Halen toplam olarak 668 ilkokulda 2457 öğretmen ve 72545 öğrenci bulunmaktadır. Orta dereceli okullarda ise 41 okul mevcut olup, 763 öğretmen görev yapmaktadır. Öğrenci sayısı ise 11692'dir. Ayrıca temel eğitim uygulamasında dört okulda eğitim ve öğretim yapılmaktadır. 1975 sayımına göre okur-yazar oranı Mardin bölgesinde % 38'dir. Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle 23 Mart 1981 yılında başlatılan 1.2.3. dönem eğitim seferberliği çalışmaları sırasında 1479 kurs açılmıştır. Bu kurslardan 20.000 kişi yararlanmış ve sertifika almıştır.

ÖNEMLİ KİŞİLER

ABDÜLGANİ ENSARİ - (1887 - ?) - Harbiye ve Aşiret mektebinde okudu, subay oldu, süvari yüzbaşısı iken Şeyh İsmail'in oğlu. İlk TBMM'ye Siverek, ikinci dönemde de Mardin milletvekili olarak girdi, İstiklâl Madalyası sahibi.

DERVİŞ URAL - (1886 - 1925) - Rüştiye ve Medresede okudu. Birinci sınıf nahiye müdürü oldu, 1920 ve 1923'de TBMM'ye milletvekili olarak girdi, İstiklâl Madalyası sahibi.

ESAT ÖNEN - (1873) - 1936) - Rüştiyeyi bitirdi, memur oldu. Vilayet nüfus başkâtibi iken ilk TBMM'ye milletvekili seçildi, millîzadelerden, İstiklâl Madalyası sahibi.

HASAN TAHSİN ARTIK - (1845 - 1921) - Artıkzadelerden. İdadiyi bitirdi, idarecilik yaptı, ilk dönemde TBMM'ye milletvekili seçildi ama dönemini tamamlayamadan öldü.

İBRAHİM TURHAN - (1880 - 1968) - Derviş Aliefendizadelerden. Muhafazaî Liva başkâtibi iken 1920'sine Mardin milletvekili seçildi, İstiklâl Madalyası sahibi.

NECİP GÜVEN - (1876 - 1960) - Özel eğitim gördü, bankacılık, yaptı. İlk TBMM'ye milletvekili seçildi, 1923'de yeniden seçildi, İstiklâl Madalyası sahibi.

Mardin'in oyun türü "Halay"dır. Az da olsa Diyarbakır ve Urfa yörelerinin etkilerini görebiliriz. Oyunlar davul ve zurna eşliğinde oynanır.

Yörede oynanan halaylar "ağır" ve "hareketli" halaylar olmak üzere iki bölümde incelenir: Ağır halaylarda oyuncu sayısı onun üzerindedir. Hareketli halaylarda ise oyuncu sayısı daha az olmaktadır.

Yörede hemen hemen her köyün her kentin kendine özgü bir halay çeşidi vardır. Her halay oyunun özelliğine göre birbirlerinin ellerinden, bellerinden tutarak veya kolkola girerek ağırdan çabuğa giden ağırlama, yanlama, hoplatma, sektirme gibi, figürler taşıyan, çeşitli hareketlerin bir dizi halinde oyunun gelişine göre, düz sıra, yarım sıra veya bütün halka halinde oynanır.

OYUNLAR

Yalnız erkeklerin, yalnız kadınların oynadıkları halaylar olduğu gibi kadın-erkek birlikte oynanan halaylar da vardır.

Oyunlarda figür zenginliği oldukça dikkati çeker. Hareketli halaylarda oyuncuların becerileri önemli rol oynamaktadır.

Yörede oynanan ve "Gercüş Delilosu" denilen halay "Şaman" dininin izlerini taşıdığı şeklinde yorumlanmaktadır. Mardin yöreşinde oynanan oyunları "Batı ve Güney bölümü oyunları" ile "Doğu ve Kuzey bölümü oyunları" şeklinde iki ayrı bölümde incelemekte yarar vardır.

Batı ve Güney bölümü oyunları:

Lorke, Çevre vilâyetlerin bazılarında görülen oyunların figürleri lorke oyununda da görülür. Bazıları değiştirilmiştir. Dört ana figürü vardır. İki sağ ve sol bacaklar üstündeki bir sekmeden ibarettir. İkinci figür bacak figürü olup, sadece sol bacak her harekette öne atılır. Üçüncü figür düz, dördüncü figür ise el çırpma figürüdür.

Hürse: Hürse oyunu, bir nevi Karadeniz Horon oyunlarını andırır. Değişik melodi ve farklı figürlerle oynanmaktadır.

Malaya: Bu oyun, şehirde daha çok oynanır. Yerinde, omuz ve ileri geri ayak üzeri yürüme diye üç figürle şekillenir

Üç Kırma: Oyunun bir diğer adı. "Haftano"dur. Adı üzerine üç kırma ile oynanan bu oyun, bazı kırsal kesimlerde yedi kırma ile oynandığı da görülür.

Derik: Bu oyuna "Bişero" da denilir. Lorke oyununa benzer figürlerle süslüdür.

Kesirtayn: "Çift Kırma" ayak figürlerine paralel olan çift omuz figürleri ile halk arasında çok sevilen bir oyun türüdür.

Doğu ve Kuzey bölümü oyunları:

Kemençe eşliğinde oynanan gösterişli omuz figürlerine sahip "Gerçüş, Midyat, Cizre, Ömerli ve Nusaybin"in şehir ve köylerinde oynanan bu oyunlar şöyle sıralanabilir:

Güle: Bu oyunlarda ayaklar sabit, vücut belden yukarı oynamakta, omuz figürleri ahengi temin etmektedir.

Torivan: Daha çok Cizre dolaylarında oynanır. Değişik bir müziği vardır.

Mustafa Kemal: Bu oyunun bir diğer adı, "Kemalo"dur. Kemalo oyunu daha çok Midyat'ın Dargeçit nahiyesi ve dolaylarındaki köylerde oynanır. Omuz figürlerinden ibaret olup güftesi çok çekicidir.

Delilo: Güneydoğu Anadolu'nun bazı yörelerinde görülen bu oyunun-Mardin'in Gerçüş ilçesine ait olduğu söylenmektedir. Oyun tamamen hareketli ayak figürleri ile donatılmıştır.

Meryeme: Disiplin ve iyi dikkat isteyen bir oyundur. Omuz figürlerinden çok, ayak figürlerine dayanır.

Hinne: Bir Midyat oyunudur. Oyunun türkü sözlerinden anlaşıldığı gibi Midyat'ın malı olan bu oyunu kadın ve erkek birlikte oynar. Hinne oyunu da Güneydoğu Anadolu'nun çeşitli vilâyetlerinde oynanan bir oyundur.

Mardin Öğretmen Lisesi Müzik ve Halk Oyunları Kolu öğrencilerinin oyun ve kadın giysileri ile ilgili araştırmaları şöyledir:

"Mardin'de düğün pazartesi günü sadece erkeğin aile fertleri arasında kendi olanakları ile başlar. Salı günü küçük kına diye adlandırılan gece ailenin dışında akrabaların da katılmasıyla daha geniş bir topluluk halini alır. Büyük kına diye adlandırılan ve çarşamba gününü rastlayan gece yöresel saz ve davul-zurna eşliğinde tüm tanıdık dost ve akrabaların da katılmasıyla başlamış olur. Bu gece de en fazla oynanan oyunları şöyle sıralamak mümkündür:

Heylo Lı Malayya (Tek Kırma)
Heylo Lı Malayya (Çift Kırma)
Kına
Reyhanî
Diz Kırma (Çıkış)

Reyhanî: Tamamen yöreseldir. Düğünlerde iki kişi tarafından oynanır. İzleyenleri coşturan bu oyunun özelliği müziğin ritmi ile hareketlerin bir uyum içinde olmasıdır:

GİYSİLER

Kadın: Başta tülbent bulunur. Genç kızların başındaki örtüye "Hamavi" adı verilir. Hamavi'lerin üzerine "Epri" denilen ince, renkli eşarp bağlanır. İçlerine fistan veya kıras üzerine "uçk" giyilir. Onun da üzerine "Paç" denilen üç etek ve en üste ise "Kıtık" denilen simle işlemeli yarım kollu ceket giyilir. Fistan üzerine, altın, gümüş gibi madenlerden yapılmış bir kemer takılır. Çoraplar beyazdır. Ayakkabıları yumuşak deriden olup, çarık tipindedir. Yüzlerine yeşil renkli bazı motifleri sembolize edilen dövme yaptırırlar. Burunlarına hızma adı verilen gümüş veya altından yapılmış boncuk veya pul takarlar. Gözlere genellikle sürme çekilir."

Kadın: giysileri bölgelere göre değişmektedir. Dağ kesimindekiler "Denge" denilen bir çeşit fesin üzerinde birkaç eşarp sarmakta, üzerine de namazlık ve saten bağlamaktadır. İç gömlek ve bu gömleğin üzerinde çok düğümleri olan ve vücudu sımsıkı saran yelek giyilmektedir. Ayrıca bol paçalı ve ayak bileklerine kadar büzgülü tek düğmeli şalvar kullanılmaktadır. Boyun kısmında diz kapaklarının altına kadar uzanacak şekilde önden yırtmaçlı zıbın da elbiseler arasında yer almaktadır. Giyilen ayakkabı da orta yükseklikte olup, topuklu bağsız parlak siyah renktedir.

Ova kesimindeki kadınlar ise sadece başlarına renkli bir poşu sarmaktadır. Ancak, her iki kesimde evli kızları bekarlardan ayıran bazı giyim farkları da mevcuttur. Bekar kızlar tarafından kullanılan baş örtülerinin hepsi ahenklidir. Evlendikten sonra başlarına keten veya şifondan yapılan beyaz renkte başörtüsü bağlarlar.

Erkek: Başta külah ve poşu vardır. İpek mintan, işlemeli cepken, belde kuşak, ayakta şalvar ve yemeni ile Güneydoğu Anadolu'ya özgü bir giyim şeklini belirler.

GELENEK, GÖRENEK

Mardin geleneklerine sıkı bir şekilde bağlıdır. Anadolu'nun her yerinde görüldüğü gibi burada da çeşit çeşit adak yerleri bulunmaktadır. Hastalıktan kurtulmak, çocuk sahibi olabilmek gibi çeşitli adakların geçerli olduğu yerlerin bulunduğu yörede, nazara da inanılmaktadır. Kurşun dökmek suretiyle nazardan kurtulanacağı inancı, özellikle kırsal kesimlerde hâlâ geçerliliğini sürdürmektedir.

"Sebbetil Batare" adı ile anılan hafta Mardinlilerin önem verdikleri bir mesire haftasını tanımlamaktadır. Mayıs ayının ilk haftasında kırlara koşan halk burada elden geldiğince eğlenmeye çalışır. Bu eğlencenin amacı, Yaşlıların gönüllerini hoş etmektir. Ancak son yıllarda bu eğlence haftasının adı "Yorgunluk Haftası" adına dönüştürülmüştür.

TÜRKÜ

"Kirpiklerin ok mudur?
Oy oy...
Diyar Mardin güzel
Ah yüreğimi deliyor
Diyar Mardin güzeli

Gözlerin güneş midir?
Oy oy...
Yüreği yakıyor
Diyar Mardin güzeli."

ATASÖZLERİ

—Arif adamı, cümle lafı, sıcak aş gibi tadar.
—Al asili, ser hasırı, alırsan bet asili, olursun dert esiri.
—Yalan ile iman aynı yerde duramaz.
—İhtiyar genç alırsa, hatun değil el alır.
—Akçası ucuz olan yiğidin kendi kıymetli olur.

Gezilecek yerler

RABBAT KALESİ: Derik kasabasının 15 kilometre batısında ve Hisaraltı köyü sınırları içindedir.

DERMETİNAN KALESİ: Kale, Mazıdağı kasabasının 20 kilometre kuzeybatısında ve Gümüşova köyünün sınırları içindedir. Kale çok eski devirlerde yapılmış bir Bizans eseridir. İçinde su sarnıçları, erzak ambarları, ev kalıntıları mevcuttur.

CİZRE KALESİ: Cizre'nin eski adı (Cezire-i İbni Ömer'dir) Milâttan önceki adı ise (Bazibada) idi. Bazibada'nın harabeleri bugün Cizre'nin doğusunda iki kilometre uzaktadır.

NECMETTİN CAMİİ: Sarı Camii, Maristan Camii ve medrese de denir. 1111 tarihinde Emir Aktürkoğlu Necmettin Gazi tarafından yaptırılmıştır.

HUSALİYE CAMİİ: Melik Hüsameddin Timurtaş tarafından 1123 tarihinde yaptırılmıştır.

AZNAVUR KALESİ: Kale, Nusaybin kasabasının 14 kilometre kuzeydoğusundadır.

KIZ KALESİ: Mardin şehrinin beş kilometre doğusunda saçayağı biçiminde üç kale görülür. Bu kaleler Belel Seferan manastırını üç yönden korumak için yapılmıştır.

DARA HARABELERİ: Mardin şehrinin 30 kilometre güneydoğusundadır. Şehri meşhur İran hükümdarı Dara Yuvanışın kurmuştur.

CUDİ DAĞ VE HARABELERİ: Hazreti Nuh'un gemisinin üzerinde durduğu rivayet edilen dağ, Cudi dağıdır.

BABİL HARABELERİ: Cizre kasabasının 20 kilometre güneybatısında ve Suriye hududu üzerindedir. Bugün üzerinde çivi yazılı taş ve kayalar mevcuttur.

YAFES HARABELERİ: Cizre kapısının üç kilometre güneydoğusunda ve Suriye hududu üzerindedir.

SULTAN SÜLEYMAN CAMİİ: 1409 senesinde Eyyubi Sultanı Sultan Süleyman tarafından inşa edilmiştir.

ULU CAMİ: Kentin ortasında yer alır. Taş kubbelidir. Üç giriş kapısı vardır. XII. yüzyılda yapılmıştır. Artukoğlu eseridir.

CAMİİ KEBİR: Melik Hüsameddin Timurtaş tarafından 1127 tarihinde yaptırılmıştır.

SITRIZIYA CAMİİ: Hatuniye Camii de denilmektedir. 1214 tarihinde yaptırılmıştır.

EMİR NECMETTİN HAMAMI: Halk arasında Maristan hamamı diye anılır. 1112 senesinde yaptırılmıştır. Bugün ev olarak kullanılmaktadır.

CAMİ AL-RIZIK: Hasankeyf harabelerinin kuzeydoğusundadır.

DEYRUL ZAFERAN MANASTIRI: Yukarı Mezopotamya'nın tarihî müesseselerinden Süryani Kadim cemaatinin dinî merkezidir. Mardin şehrinin beş kilometre doğusunda bulunan manastırın güneyden başka yönleri dağlarla çevrilidir. Dayrülzaferan 1600 yıllık bir mabettir. Burada 52 Süryani patriğinin mezarı bulunmaktadır. Dayrulzaferan miladin dördüncü yüzyılı sonlarına doğru kurulmuştur. Bugün Acizler yuvası ve öksüz okuluyla temiz ve bakımlı bir manastır olan Dayrulzaferan görülmeye değer tarihî ve turistik bir yerdir.

DAYER EL'UMUR MANASTIRI: Midyat kapısının 18 kilometre doğusundadır.

MERYEM ANA KİLİSESİ: Midyat kapısının 40 kilometre doğusunda ve Hakköy sınırları içerisindedir. Rivayetlere göre bu kilise Bizanslılar tarafından İsa'nın doğumundan sonra yapılmıştır.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Güneydoğu Anadolu'nun en bereketli ve geniş toprakları üzerinde bulunan, ziraat çalışmalarının yanında çeşitli el sanatlarında da ilerlemiş bir ilimizdir.

Şehir ve yöresi, tarihî kalıntılarıyla turizm bakımından ayrı bir değer taşımaktadır.

Bu ilimizde Türk Ticaret Bankası 1970 yılından beri bankacılık hizmetlerini en iyi şekilde gerçekleştirmenin gayreti içindedir.

Mardin İl Merkez Şubesi:
Mardin

Mardin İli Şubesi:
Kızıltepe, Nusaybin.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

MARDİN'in tarihi, Anadolu'da ilk siyasî birliği kuran Hitit İmparatorluğu'nun dışında kalır. Hititler zamanında bu yörede Hurri - Mitanni Krallığı'nın hüküm sürmekte olduğu görülür. Daha sonraları Asur ve Bâbil egemenlikleri altına giren bu toprakları Babillilerden İranlı Medler aldılar. Milâttan Önce IV. Yüzyılda Büyük İskender bu devleti ortadan kaldırırken bu toprakları da Makedonya İmparatorluğu parçalanırken bu topraklar Selevkoslar'ın eline geçti. Ancak bu uzun bir egemenlik olmadı; Sasanî hanedanlarının idaresinde yeniden canlanan İran İmparatorluğu bu toprakları Selevkoslar'ın elinden aldı.

Roma ve onu izleyen Bizans egemenliklerinden sonra Hazret-i Ömer'in halifeliği sırasında Müslüman Arap orduları bu toprakları Bizanslıların elinden aldı. Daha sonra bazı Arap devletleri, Bağdat'taki Abbasî Halifeleri'ne bağlı olarak bu yörede egemenliklerini sürdürdüler. Bunlar Hamdaniler ve Mervaniler idi. 1071 Malazgirt zaferinden sonra bu topraklar Türklerin eline geçti. 1098 yılında bu topraklarda Artukoğulları, Selçuklu Devletine tâbi olarak iki Türk krallığı kurdular. Daha sonra da Musul Atabeyleri'nin egemenliği altına giren bu topraklar daha sonra İlhanlılar, Türk Memlûkler, Timurlular, Karakoyunlular ve Akkoyunlular gibi irili ufaklı Türk devletlerinin de hâkimi yeti altında bulundu. 1517 yılındaki Çaldıran Zaferi'nden sonra Bıyıklı Mehmet Paşa kumandasındaki Osmanlı ordusu bu toprakları ele geçirerek Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içine kattı. Osmanlı döneminde Mardin, Diyarıbekir Beylerbeyliğinin 24 sancağından biri oldu. Tanzimatın ilanından sonra da aynı vilâyetin üç sancak merkezinden biri hâline getirildi. Cumhuriyetin ilânından sonra da vilâyet oldu.

Mardin il merkezi ve çevresinde bu zengin tarihin çeşitli izlerine rastlanır. Bunların en önemlileri şunlardır:

DARA HARABELERİ: Mardin - Nusaybin yolu üzerindedir. Tarihin ünlü kenti Anastiaspapolis kentinin günümüze ulaşan harabeleri dahi bu kentin büyüklüğü ve ihtişamı hakkında bir fikir vermektedir.

BABÜSSÜR CAMİİ: İl merkezinin en güzel camilerinden biridir. XIV. yüzyıldan kalma bir cami olup, ilginç bir mimârîsi vardır.

DERZAFAREN: İl merkezine sekiz kilometre uzaklıktadır. 1500 yılı aşkın bir tarihe sahip bulunan bu manastır, Süryaniliğin dinî merkezi olması bakımından önem ve değer taşır. Süryani Başpiskoposu hâlen Suriye'de oturmasına rağmen burası merkez durumunu muhafaza etmektedir. Üç metre genişliğinde ve bir metre kalınlığındaki taş blokların harçsız olarak birbirine tutturulmasıyla meydana gelen geniş tavanı bir mimarî şaheseri olarak kabul edilmektedir. Manastırın gerisindeki kayalıklarda ise kayalar içine oyulmuş kiliselere rastlanmaktadır. Bunlar arasında iki, hatta üç katlı olanlar da vardır. Süryani patriklerinin mezarları Derzafaren Manastırı çevresinde yer almaktadır.

HASANKEYF: Dicle Nehri'nin güney kıyısındaki bu şirin bucak, Orta Çağ'ın en önemli kentlerinden biri idi. Yüzyıllar boyunca Artukoğulları ve Eyyûbilere başkent olan Hasankeyf bu çağlara aid tarih zenginliklerine sahiptir. Asıl adı "Keyfa Kalesi" anlamına gelen "Hısn-Keyfa" ile halk dilinde Hasankeyf şekline dönüşmüştür. Keyfa Kalesi içindeki camii ile saray bugün harabe hâlinde bulunmalarına rağmen ihtişamları hakkında tam bir fikir vermektedir. Ayrıca bir mimarî şaheseri kabul edilen Rızk Camii, Dicle Nehri'nin iki yakasını birleştiren Artuklu yapısı taş köprü, güzel bir görünüşe sahip Ulucami, Eyyûbi mimarisinin en güzel örneklerinden biri olan Sultan Süleyman Camii, Akkoyunlu devrinden kalma, Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel Mirza'nın türbesi ile İmam Abdullah'ın türbesi buradaki en önemli tarih zenginlikleri arasındadır.

KALE: Roma devrinden kalma olduğu tahmin edlen Mardin Kalesi il merkezinin en önemli tarihî eserlerinden biridir. Kale içinde bir camiî ile bir de sarayın harabelerine rastlanmaktadır. Camiin XV. yüzyılda Akkoyunlular devrinde yapıldığı bilinmektedir. Kale 800 metre uzunluktadır.

NUSAYBİN: Mardin ilinin Türk - Suriye sınırı üzerinde bulunan en önemli yerleşme merkezlerinden biridir. Roma devrinden kalma bir Zafer Takı, hangi yüzyıla aid bulunduğu kesinlikle bilinmeyen kilise harabeleri ile Zeynel Abidin Türbesi ve Süleyman Pak Türbesi Nusaybin'in en önemli tarihî eserleri arasındadır.

SULTANİSA MEDRESESİ: 1385 yılında Artukoğulları'dan Kutbeddin Ilgazî tarafından yaptırılmıştır. İl merkezindeki en güzel yapılardan biridir. Ozellikle eyvanının güzelliği ile ün yapmıştır.

Hasankale Mozolesi...

SULTAN KASIM MEDRESESİ: Şehrin hemen dışındadır. Akkoyunlular devrinde (XV. Yüzyıl) Sultan Kasım tarafından yaptırılmıştır. Halk arasında Kasım Padişah Medresesi adıyla da anılır. İçinde güzel bir su kaynağı da vardır. Kaynağın hemen yanındaki duvardaki silinmez kırmızı izlerin, buradan su içerken şehit edilen padişahın kan izleri olduğuna inanılır.

ŞAHİDİYE CAMİİ: XIIII. yüzyıl yapısı bir camidir. Oluklu ve iki şerefeli minarelerinin güzelliği ile dikkati çekmektedir.

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde
Türkiye Garanti Bankası

EKONOMİ

MARDİN TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI M. ALİ ELDEM

MARDİN Güneydoğu Anadolu'muzun kendine has özelliği olan bir kentidir. 1300 metre rakımlı kale yamacındaki tarihî il merkezi 700 rakımlı mümbit ve ufka kadar uzanan bir ovaya bakar. Bu eski Mezopotamya ovası Mardin ekonomisinin kaynağını teşkil etmektedir. Kuzey tarafı bağlık bahçelik, güney tarafı susuz tarlalar ile bezenmiştir. Mardin'de tarımsal faaliyet sulama yetersizliği nedeniyle verim hava şartlarına bağlıdır. Hava şartlarının müsait olduğu yıllarda gübrenin de katkısıyla verimli bir mahsul alınmaktadır. Bu nedenle Karakaya Barajı'nın sağlayacağı katkı umutla beklenmektedir.

Mardin'de tahıl, bakliyat ve pamuk üretimi yanında hayvancılıkta önemli bir uğraşı alanıdır.

1970'lere kadar Mardin ekonomisinin temel direği tarım iken 1970'ten sonra sanayi alanında şirketleşme ve kooperatifleşme hareketleri hız kazanmıştır. Bu nedenle tarımın yanı sıra sanayi yatırımları da devlet ve özel sektör girişimçiliği ile gerçekleşmektedir. Bunların belli başlıları çimento fabrikası, yün iplik fabrikası, kireç fabrikası, asbest boru fabrikası, yem fabrikası ve pamuk çırçırlama fabrikası üretime geçmiştir.

Yatırımı tamamlanamayan ve sıkıntıda olan tesislerimiz; gıda sanayi dalından üç un fabrikası, et kombinası, sunta fabrikası, ayakkabı fabrikası, şeker fabrikası ile dokuma fabrikalarıdır. Bunlarında finansman ve yönetici darboğazları giderildiğinde üretime geçeceklerdir.

Mardin'de ayrıca küçük sanayi sitesi ile organize sanayi bölgesi inşaa halindedir.

Son zamanlarda Mardin ve ilçelerinde kooperatif, şirket ve okul halinde el dokuma halısı üretilmektedir. Yün ipliği ni Kızıltepe ilçemizde Kidaş A.Ş.'tinden olan bu tesisler 60x60 çift düğümlü Hereke tipi halı dokumaktaır.

İlimizin Silopi ve Cizre ilçelerinde kömür yatakları, Mazıdağı'nda fosfat yatakları , Nusaybin Çamurlu mevkiinde tabiî gaz ve dinçer petrol rezevrleri yeraltı kaynaklarımızın başlıcaları olup üretimleri devam etmektedir.

Mardin bir taraftan Irak, diğer taraftan Suriye ile hudut bulunması ve Ortadoğu ülkelerinin kilit kapısında bulunması ihracat potansiyeli bakımından önem kazanmaktadır.

1981 yılı Mardin' in bir ihracat patlaması yılı olmuştur. Bu yılda 40.000.000 (Dolar) üzerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Başta çimento, olmak üzere kavak, canlı hayvan, bakliyat, saman, kireç, soğan vs maddelerdir.

İhracattaki formalitelerkolaylaştırıldığı ve darboğazların giderildiği takdirde ihracatımızın daha da artacağı şüphesizdir.

Bu yıl oda olarak yüksek düzeyde ihracat yapan ile yüksek düzeyde vergi ödeyen üyelerimiz ödüllendirilmiştir.

Nerelerde kalınır

HOTEY BAYRAKTAR:
Birinci Cad. Tel : 338
41 oda, lokanta, kalorifer, asansör.
YILDIZ OTELİ:
1. Cad. 393. Tel : 91.
BAŞAK PALAS OTELİ:
Birinci Cad. Tel : 342.
ADA PALAS
ŞİRİN PALAS
KENT PALAS

Sağlık Hizmetleri

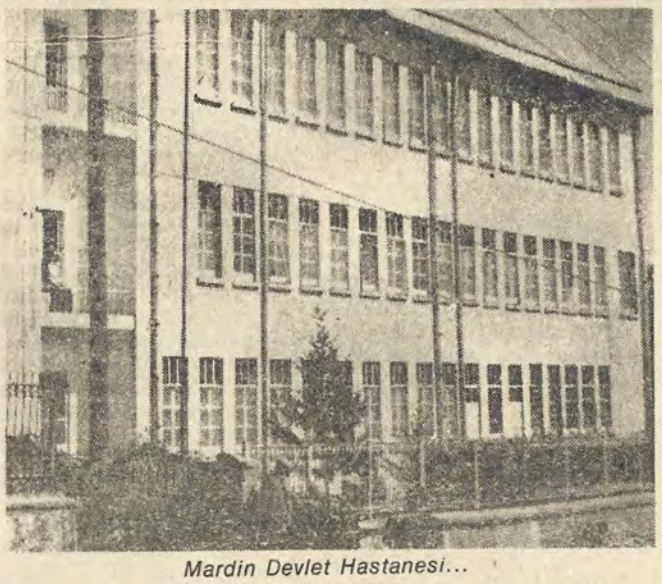

Mardin Devlet Hastanesi...

İl merkezinde 200 yataklı bir devlet hastanesi mevcuttur. Bu hastane 1982 yılı içerisinde tam teşekküllü hale getirilmiştir. Ayrıca özel bir hastanesi de vardır. İlde çevre sağlığı, trahom, savaş, verem savaş başkanlıkları, ana ve çocuk sağlığı, nüfsu planlaması, lepra - frengi başkanlığı ve sağlık elemanı yetiştirecek bir Meslek Lisesi vardır. İlçelerden Cizre ve Midyat'ta yirmibeşer yataklı hastane ve birer Verem Savaş Dispanseri bulunmaktadır. Nusaybin ve Derik ilçelerinde iki adet sağlık merkezi, merkez ve ilçelerde 51 adet sağlık ocağı ve 97 adet sağlık evi vardır.

SPOR

Mardin'de sporun 64 yıllık geçmişi bulunmaktadır.

Futbol, atletizm dallarında hayli yoğun çalışma görülmektedir. Mardin'den yetişen futbolculardan Kemal Oral, Galatasaray Kulübü'nün formasını taşıma başarısını göstermiştir. Beşir Oral önce Manisaspor, daha sonra Sakaryaspor'da yer almış Mardin'in ürlü futbolcuları arasındadır. Diğer Mardinli futbolculardan Sadri Orcan Adana'da, Ekrem Özonay Ankara'da, Hıdır Pektüzün Eskişehir'de, Necmi Tülay Ankara'da isimlerinden bahsettirmişlerdir.

Mardin'de atletizm sporuna büyük ilgi gösterilmektedir. Yörenin yetiştirdiği ünlü atletler şunlardır: Tahsin Oral, Naci Bilir, Adil Oral, Vahit Ergin, Beşir Oral, Sait Ergin, Adnan Avuka, Halime Güldiken.

Adnan Avuka, Mersin'de yapılan Türkiye-Çekoslovakya Mısır ve Romanya'nın katıldığı müsabakaların kadrosunda yer almıştır. Türkiye şampiyonluklarının sahibi bayan atlet Halime Güldiken, Romanya'da millî formayı giymiştir.

Yörede 17 kulüp bulunmaktadır.